

MENNESKER

JEG

MØDTE

eller

GEOLOGER

EN GROS

af

N C Nielsen

MENNESKER JEG MØDTE

eller

GEOLOGER EN GROS

af

N. C. Nielsen

1990

FORORD

Når jeg i dag ser tilbage på mine mange rige arbejdsår ved Danmarks Geologiske Undersøgelse (herefter kaldet DGU), kan jeg samtidig for mit indre øje se et langt galleri af mennesker, som jeg har arbejdet sammen med, eller som jeg har haft berøring med gennem mit arbejde på DGU. Det har i følge sagens natur hovedsagelig været geologer, men for næsten alle gælder det, at de har været meget særprægede personligheder, for enkeltes vedkommende har de tillige været store originaler.

Det var oprindeligt min tanke kun at fortælle om afdøde personer, men i nogle tilfælde har jeg fundet det naturligt også at nævne enkelte endnu levende personer, og jeg håber meget, at de pågældende ikke føler sig gået for nær, samt at også de afdødes pårørende kan acceptere, hvad jeg her fortæller.

Jeg er klar over, at det på baggrund af Leif Bankes Rasmussens fortræffelige bog "En jordisk krønike" er vanskeligt at fortælle om danske geologer, men jeg forsøger alligevel.

Brønshøj, den 1. oktober 1990

N C

KELD MILTHERS

Den første geolog, jeg stiftede bekendtskab med, var mag.scient., videnskabelig assistent Keld Milthers. Det var i foråret 1941.

Keld Milthers var leder af en ved DGU nyoprettet afdeling, brunkulsafdelingen, hvis bevillinger alene var væsentligt større end instituttets samlede normale bevillinger. Keld Milthers søgte en regnskabsfører til denne afdeling, og valget faldt på mig. Det førte til mange lykkelige arbejdsår og et langt, trofast venskab med Keld Milthers.

Da arbejdet - eftersøgning af nye brunkulsforekomster - skulle foregå i Jylland, måtte den nyoprettede afdeling have hovedkvarter i Jylland. Oprindeligt var det meningen, at afdelingen skulle have kvarter på en kro i det midtjydske og have bagage, regnskab og kontorartikler m.v. i DGU's store, tunge "rejsekasser" af træ. Ved en tilfældighed faldt jeg over en annonce i en avis, hvorefter en stor sigøjnervogn var averteret til salg. Jeg foreslog Keld Milthers, at DGU købte vognen og indrettede den til kontor og beboelse. Keld Milthers var straks med på ideen, og jeg fik fuldmagt til at købe vognen. Den var meget stor, 8 m lang og 2,5 m bred. Den indeholdt køkken (2 x 2,5 m), stue (4 x 2,5 m) og "soveværelse" (2 x 2,5 m). I stuen indrettede vi kontor og opholdsrum, og i "soveværelset" byggede jeg to faste køjer, hvoraf Keld Milthers fik underkøjen og jeg overkøjen. I den modsatte side var der skabs-

plads. I denne sigøjnervogn tilbragte Keld Milthers og jeg en meget stor del af samfulde de $8\frac{1}{2}$ år, som brunkulskampagnen varede, og vi kom på denne måde hinanden så tæt ind på livet, som to mennesker overhovedet kan komme, men aldrig har der været et forkert eller et ondt ord imellem os.

Det første halve år havde vi domicil i Blåhøj på en mark, som en gæstfri landbofamilie havde stillet til rådighed for os. Vi havde det rart, men meget primitivt, jeg passede kontorarbejdet og "køkkereede" på en primus. Men heldigvis var vores værtsfolk, familien Lind, meget hjælpsomme og gæstfrie, og vi blev da også af og til inviteret på stegt flæsk, som dengang var næsten daglig kost i mange landbohjem. Men i november 1941 kunne vi så forlægge vores domicil til Brande, hvor der på markedspladsen blev opført en barak med marketenteri og plads til indkvartering af ca. 80 borearbejdere. Så indtog vi naturligvis for en rimelig betaling vores måltider i marketenderiet, hvor marketender-sken Ebba lavede fremragende mad. Vores hidtidige, primitive liv i sigøjnervognen blev efterhånden forbedret, først med en lille kakkelovn, så vi kunne holde varmen, elektricitet, indlagt rindende vand og afløb samt telefon. Efterhånden som staben udvidedes med geolog, landmåler og boremesterassistent, blev der holdt mangt et godt gilde i sigøjnervognen, altid med den vennesele og hyggelige Keld Milthers for bordenden. Ud over at være en fremragende videnskabsmand var Keld en meget hyggelig selskabsbror, en glimrende historiefortæller og stemmeimitator, og han var altid sprængfyldt med historier, mest om professorer og gamle studiekammerater. Og så kunne han synge "Ølhunden glammer", så man næsten troede, at det var Osvald himself.

I 1943 udvidedes afdelingen med en barak i Videbæk af samme størrelse som den i Brande, ligele-

des med marketenderi, og DGU fik sin første bil, en Chevrolet 1938 med "kakkelovn" (trægasgenerator). Keld og jeg havde herefter en ugentlig tur til Videbæk, Keld for at tilrettelægge arbejdet sammen med den der ansatte geolog, landmåler og den kontraktansatte boremester Michael Hansen, jeg for at udbetale ugeløn til de ca. 80 ansatte borearbejdere samt betale regninger til de handlende for leveringer til marketenderiet. Afdelingerne i Brande og Videbæk blev i 1947 slået sammen til én afdeling med domicil i Sunds, hvor vi holdt til frem til november 1949.

Keld Milthers, som i 1942 var blevet udnævnt til afdelingsgeolog, blev i 1943 dr.phil. på afhandlingen "Ledeblokke og landskabsformer i Danmark". Store dele af manuskriptet til denne afhandling blev renskrevet i Brande, hvor Keld - mens han vandrede op og ned af gulvet i sigøjnervognen - dikterede til mig, som så skrev på maskine direkte efter hans diktat. I forbindelse med denne afhandling er det - i modsætning til Jeppe Aakjærs "Jens Vejmand" - sagt om Keld Milthers, at "hans liv er fuldt af sjove sten". Men Kelds liv var ikke alene fuldt af sjove sten, det var fuldt af medmenneskelighed, kærlighed, godhed og humor. I 1946 blev han statsgeolog.

Keld Milthers var inkarneret piberyger og havde en omhyggeligt rensede pipe til hver af ugens 7 dage. Han forsøgte at lære mig den ædle piberygningskunst, men forgæves.

Keld var også ivrig modstandsmand, og ved krigens afslutning viste det sig, at han var medlem af modstandsbevægelsens Jyllands-ledelse. Men frem for alt var han - som allerede nævnt - et godt og hjertevarmt menneske. Desværre vokser træerne ikke ind i himlen, det - som vi i dag tænker tilbage på som de gode, gamle brunkulsdage - sluttede i november 1949. I 1958 blev Keld Milthers alvorligt syg og døde i 1960. Hans død gjorde ende på et næsten tyve år langt, gnidnings-

løst samarbejde og trofast venskab. Jeg mindes stadig Keld Milthers med stor taknemmelighed.

HILMAR ØDUM

Den næste geolog, jeg stiftede bekendtskab med, var instituttets direktør, dr.phil. Hilmar Ødum. Han skulle jo som direktør "syne mig, godkende mig og ansætte mig". Præsentationen faldt heldigvis ud til min fordel, jeg blev ansat.

På sin egen helt specielle måde var Hilmar Ødum en særpræget personlighed. Han blev dr.phil. som 26-årig, vist nok noget af det tidligste i nyere tid, og han blev direktør for DGU som 37-årig. Med rod i sin kristne tro og mange år inden for spejderbevægelsen, først som menig spejder, senere som spejderchef, havde han som direktør for DGU stadig noget af spejderdrengen i sig. Også med Hilmar Ødum havde jeg fra 1941 til 1965, da han fratrådte som direktør, et godt og gnidningsløst samarbejde. Ødum havde et meget kammeratligt væsen og var helst dus med sine medarbejdere, og i 1947 (jeg husker tydeligt året) foreslog Ødum da også, at vi skulle være dus. Så kunne han lettere give mig et møgfald, sagde han, men det blev heldigvis aldrig nødvendigt.

Hilmar Ødum var født i århundredskiftet og fulgte således rent aldersmæssigt årstallene. Under krigen måtte han med familien flygte til Sverige, hvor hans ellers meget søde og velopdragne børn efter sigende vakte nogen furore på grund af deres ret frie opdragelse.

Leif Banke Rasmussen fortæller i "En jordisk krøniker", at dr. Ødum med mellemrum slog sig ned på Suserup laboratoriet ved Sorø, hvor han afvekslende arbejdede med direktionssager og kortbladet Sorø. Hertil tog han også mig med, en uge i oktober 1960,

hvor vi slappede af, mens jeg samtidig arbejdede som sekretær i direktionssager og som kok ved vores morgenmad og aftensmad. Den varme middagsmad indtog vi i skovløberhuset hos det meget hyggelige skovløberægtepar. Men i selve Suserup-laboratoriet var der endnu mere primitivt end i sigøjnervognen i 1941.

I 1965, da Ødum havde været direktør for DGU i 28 år - den længste periode for en DGU-direktør - syntes han, at han havde gjort sin borgerpligt, og da han nok også var tynget af de mange administrative pligter. Følte han trang til at nyde sit otium og trak sig tilbage som 65-årig. Også samarbejdet med Hilmar Ødum mindes jeg med stor taknemmelighed.

Dr. Ødum afgik ved døden i 1975.

ANNA GALLE

Den næste DGU-er, jeg stiftede bekendtskab med, var ikke geolog. Det var min forgænger som instituttets regnskabsfører, frøken Anna Galle. Det er med vilje, at jeg skriver ordet "frøken" helt ud, for Anna Galle var en meget udpræget frøken-dame. Men også Anna Galle var en ener. Hun var sportstrænet, havde idrætsmærket i guld med "krøller" og "sløjfer", hun levede meget asketisk og var dybt moralsk i dette ords bedste betydning. Da en ung kontordame havde været uheldig og havde fået både ægteskabelige og uægteskabelige problemer at slås med, var Anna Galle den første til at hjælpe og støtte hende af et ærligt hjerte. Over for mig var hun lige fra starten venlig og hjælpsom, selvom jeg nok chokerede hende med min påklædning, som hun vist fandt noget outreret. Jeg tror også, det chokerede hende, da hun opdagede, at dr. Ødum og jeg sagde du til hinanden, for Anna Galle var ikke dus med nogen på instituttet. Hun gav udtryk for sin misfornøjelse med min Barbara-sang,

som blev skrevet, mens hun endnu var på DGU, og som hun fandt for "vovet", men vi forblev dog lige gode venner trods det.

Anna Galle var taknemmelig at drille, og især Sigurd Hansen elskede at drille hende i al uskyldighed, men han yndede i det hele taget at drille det såkaldt svage køn.

Anna Galle fratrådte sin stilling i 1951, og jeg kunne have undt hende et lykkeligere otium, hun blev meget gammel, men måtte henleve de sidste mange år på Sankt Hans Hospital.

SPANG

I foråret 1941 fik DGU en anden ny medarbejder, som skulle vise sig at blive et godt aktiv for instituttet. Det var en ung sjællænder, Johannes Spang Nielsen, oprindeligt uddannet kok, som kom til Brandeafdelingen som assistent for boremester J.C. Kallestrup. Spang viste sig hurtigt som en meget lærenem boremesterelev. Han blev derfor, da Kallestrup i efteråret 1942 blev hjemkaldt til Charlottenlund på grund af nogle uoverensstemmelser, ansat som boremesteraspirant, selvom der på det tidspunkt ikke var nogen ledig boremesterstilling, det kunne man den gang, man gjorde det i hvert fald.

Spang var et pligtopfyldende menneske, og han udviklede sig hurtigt til en meget dygtig boremester, som blev højt værdsat af de geologer, som han i tidens løb kom til at arbejde for. Også med Spang fik jeg selv et godt og gnidningsløst samarbejde, som hurtigt udviklede sig til et varmt og trofast venskab. Spang hørte til de stille naturer, men ved gilderne i sigøjnervognen både morede og hyggede han sig. Men boremesterarbejdet var hårdt, og de mange års rejser rundt i landet i al slags vejr var

belastende for helbredet. Under arbejde på Sjælland fik han i midten af halvfyrdserne et hjertetilfælde og blev indlagt på Centralsygehuset i Hillerød. Efter dette hjertetilfælde blev han aldrig helt sig selv, han blev førtidspensioneret d. 31/12 1977, og d. 22. september 1980 afgik han ved døden kun 61 år gammel. Også Spang kunne jeg have undt et længere og mere lykkeligt otium. Jeg tænker tit på ham med taknemmelighed. Også hans enke Ruth, som i Brandeperioden var beskæftiget i DGU's marketenderi, og som både min kone og jeg satte stor pris på, døde alt for tidligt.

SIGURD HANSEN

Jeg fik også et nært og gnidningsløst samarbejde med statsgeolog, dr.phil. Sigurd Hansen, som i flere perioder vikarierede for dr. Ødum, dels under dennes sygdomsperioder, dels under dr. Ødums ophold i Sverige under krigen, hvor Sigurd Hansen var konstitueret i direktørstillingen.

Sigurd Hansen var vestjyde, han var fra Sejstrup syd for Bramming, men jeg har haft ham lumsk mistænkt for, at han i højere grad betragtede sig selv som sønderjyde end som vestjyde. Sigurd Hansen bevarede sit vest-(sønder-)jyske sindelag og lune hele livet igennem. Og så var Sigurd Hansen ordensmenneske til fingerspidserne. Ved arbejdstids ophør kunne det ikke falde ham ind at forlade sit arbejdsværelse, uden at der var ryddet op over alt. Og som regnskabsfører var det en stor fryd at arbejde sammen med et menneske, som satte pris på orden i tingene.

Sigurd Hansen var bag sit korrekte væsen et hjertevarmt menneske, som altid var parat til hjælp, og unge geologistuderende havde hans særlige bevågenhed.

I det daglige omtalte vi altid Sigurd Hansen som "onkel Sigurd", men om han selv var klar over dette, ved jeg ikke. Som nævnt under Anna Galle elskede han at drille "det svage køn", men han var aldrig ondskabsfuld. Personlig har jeg grund til at mindes ham med glæde og taknemmelighed.

Sigurd Hansen trådte tilbage på grund af alder i 1970, og han fik kun et otium på 3 år, idet han afgik ved døden i 1973.

THEODOR SORGENFREI

En af de sønderjyder, som kom til at sætte sit meget tydelige fingeraftryk på DGU, og med hvem jeg også fik et tæt og gnidningsløst samarbejde, var Theodor Sorgenfrei. Sorgenfrei var som nævnt sønderjyde, han talte rigsdansk, men kunne i visse situationer slå over i smukt og uforfalsket sønderjysk.

Sorgenfrei var en dynamisk personlighed, som forlangte meget af sine medarbejdere, men endnu mere af sig selv. Hans doktordisputats fra 1958 indeholder i hundredvis af minutiøst udførte tegninger af snegle og muslinger, allesammen tegnet af Sorgenfrei selv, i sig selv en meget stor præstation. Hertil kommer hans enorme indsats som generalsekretær under geologkongressen i 1960, en indsats som vil blive omtalt senere.

Det var et stort tab for DGU, da Sorgenfrei i 1961 blev udnævnt til professor ved Danmarks Tekniske Højskole, og hans alt for tidlige død i 1972 blev et stort tab for dansk videnskab i almindelighed.

Mit samarbejde med Theodor Sorgenfrei mindes jeg med både stor glæde og stor taknemmelighed.

JOHANNES IVERSEN

En anden sønderjyde, som fik stor betydning for DGU, var botanikeren, dr.phil. Johannes Iversen. Leif Banke Rasmussen skriver i "En jordisk krønike", at Helge Gry kan karakteriseres som den mest akademiske af DGU's statsgeologer. Personlig synes jeg, at Johannes Iversen forekom mere akademisk, men på en væsentlig mere tiltalende måde. "Onkel Iver", som vi kaldte ham, var elskelig og distrahit, han var en fremragende videnskabsmand, men i sin daglige fremtræden var han en meget beskeden natur.

Johannes Iversen var foregangsmand som pollenforsker, og pollenforskere fra hele verden kom til DGU for at "stå i lære" hos ham. Jeg havde ikke noget direkte samarbejde med Johannes Iversen, men han var altid meget venlig over for mig, såvel som over for alle andre.

Dr. Iversens død i 1971, kun 67 år gammel, var et stort tab for DGU og især for instituttets moselaboratorium, som han var leder af i næsten 30 år.

Når jeg her har skrevet om DGU's moselaboratorium, kan jeg ikke undlade at omtale yderligere 4 personer.

ALFRED ANDERSEN

Mag.scient. Alfred Andersen kom til DGU i slutningen af 1940'erne. Af uransagelige årsager kaldte vi ham "Don Alfredo", skønt der absolut ikke var noget Don-agtigt over ham.

Alfred Andersen var beskeden og hørte til de meget stille naturer, men han var en meget flittig og pligttopfyldende videnskabsmand, som var stærkt forankret i den kristne tro. På grund af sygdom måtte

han lade sig førtidspensionere og afgik ved døden inden sit fyldte halvfjerdsindstyvende år.

JØRGEN TROELS-SMITH

Mag.scient. Jørgen Troels-Smith blev afdelingsgeolog ved DGU i 1944 og knyttedes til moselaboratoriet, idet han dog samtidig arbejdede på Nationalmuseets moselaboratorium. I 1956 overgik han helt til Nationalmuseet, hvor han blev udnævnt til overinspektør og leder af museets naturvidenskabelige afdeling. Troels-Smith er et hyggeligt menneske, jeg skriver "er", for han lever heldigvis endnu og er en af de få levende, jeg tillader mig at skrive om. Hans doktordisputats i 1955 blev noget af et tilløbsstykke. I sin rosende omtale af disputatsen havde Politiken d. 15/4 1955 følgende overskrift: "I kjole og hvidt til bjergpigens kammer", hvilket hentydede til, at Troels-Smith forrest i afhandlingen havde sat følgende vers af Sophus Claussen:

"Men vejen til bjergpigens kammer
er ikke lærdom, men flammer.
Den gridske bejler skal intet naa,
men den som har bryllupsklædningen paa."

Når Troels-Smith efter sin udnævnelse til overinspektør ved Nationalmuseet lejlighedsvis besøgte DGU, kom han altid og hilste på mig og fortalte, at han meget bedre kunne lide DGU's regnskabsafdeling end Nationalmuseets ditto. Nævnes skal det til slut, at Troels-Smith var i stand til at fælde et stort træ med en stenøkse.

ORVILLE DAHL

Amerikaneren - vist nok af norsk afstamning - Orville Dahl var tilknyttet moselaboratoriet i et helt år som en slags pollenelev hos dr. Iversen. Orville Dahl var et hyggeligt menneske, som meget hurtigt faldt til på DGU og lige så hurtigt fik tilnavnet "Onkel fra Minnesota". Han var et rart menneske og en fornøjelig selskabsbror, som med stor glæde deltog i instituttets små og store fester. Det må have været engang i begyndelsen af 1960'erne, og dengang havde man ikke så mange penge. Vi havde den skik, at man hver lønningdag puttede, hvad man havde af en-, to-, fem- og tiører i en Barbara-sparebøsse. Disse småpenge blev kaldt for "musetis". Men onkel fra Minnesota tog, hvad han havde af 25 ører samt en- og tokroner og puttede dem i bøs-sen, idet han med et stort smil sagde: "Elephant-tis".

Vi holdt forbindelsen med onkel fra Minnesota ved lige i nogle få år efter hans hjemrejse til USA, men jeg ved ikke, om han lever endnu.

INGEBORG FREDERIKSEN

Mens vi er ved moselaboratoriet, må jeg også nævne tegneren Ingeborg Frederiksen, som i mange år tegnede for moselaboratoriet på free-lance basis. Ingeborg Frederiksen levede ugift hele livet ligesom Anna Galle, men jeg tror, at hendes liv var mere rigt og mere varmt end Anna Galles. Jeg har i embeds medfør besøgt Ingeborg Frederiksen i hendes smukke hjem, og jeg må indrømme, at jeg misundte hende en særudgave af Blichers "Trækfuglene" illustreret af Povl Christensen.

Ingeborg Frederiksen passerede de 80 år, inden hun døde.

ooo
oo
o

HELGE GRY

Helge Nielsen Gry hed han, men han brød sig ikke om dette gode, danske Nielsen, hvad især jeg ikke forstår. Helge Gry blev dr.phil. i 1936, afdelingsgeolog 1942 og statsgeolog i 1946, hvilket embede han beklædte til sin pensionering i 1975.

Dr. Gry var vanskelig at komme i nærmere kontakt med. Som nævnt under Johannes Iversen betragtede Banke Rasmussen Helge Gry som den mest akademiske af DGU's statsgeologer. Heri er jeg ikke enig med Banke Rasmussen, men jeg er som lægmand nok ikke den rette til at bedømme dette. På mig virkede Helge Gry ret tør og kedelig, men han var altid venlig, og jeg må indrømme, at når han "trakterede kontrabassen", måtte jeg overgive mig. Dr. Gry passerede de 80 år, inden han døde, men jeg har desværre ikke kunnet få oplyst, hvornår han afgik ved døden.

K. SKOUSBØLL HANSEN

Hans Kristian Skousbøll Hansen, i det daglige kaldet Skousbøll (eller Hans Kristian fra Åle), var uddannet som landbrugskandidat. Skousbøll kom til DGU allerede i Gammeløst-tiden og fulgte i 1938 med til Det gamle Rådhus i Charlottenlund, hvor han arbejdede som geokemiker lige til sin død. Skousbøll havde i mange år en mærkelig status i det geokemiske laboratorium med utilfredsstillende arbejdsforhold og især utilfredsstillende aflønning, og da han var et meget beskedent menneske, fik han ikke selv gjort noget ved disse utilfredsstillende forhold. Men i en periode, hvor Sigurd Hansen var fungerende direktør, opnåede han ministeriets godkendelse af, at Skousbøll fik status som videnskabelig assistent og aflønning som DGU's øvrige videnskabelige assistenter.

Som allerede nævnt var Skousbøll meget beskeden, men han var også en meget venlig og lun jyde, som alle satte stor pris på, og især da os, som i 1952 på hans initiativ var med til at starte en l'hombreklub, som endnu eksisterer.

Der var det mærkelige ved Skousbøll, at han var i besiddelse af 2 dåbsattester med forskelligt fødselsår, og hans eksamensbevis fra Landbohøjskolen var dateret "31. april", altså en dato som ikke eksisterer i kalenderen, så vi yndede at drille ham med, at vi tvivlede på, om han overhovedet var til, og om han havde nogen eksamen.

Desværre fik Skousbøll ikke noget otium, hvilket han i høj grad havde fortjent, han afgik ved døden kort tid før sin 70 års fødselsdag.

LISBETH STEPHAN

Lisbeth Stephan fulgte, lige som Skousbøll, med fra Gammelmønt, hvor hun havde arvet jobbet efter sin svigermor, til Det gamle Rådhus i 1938.

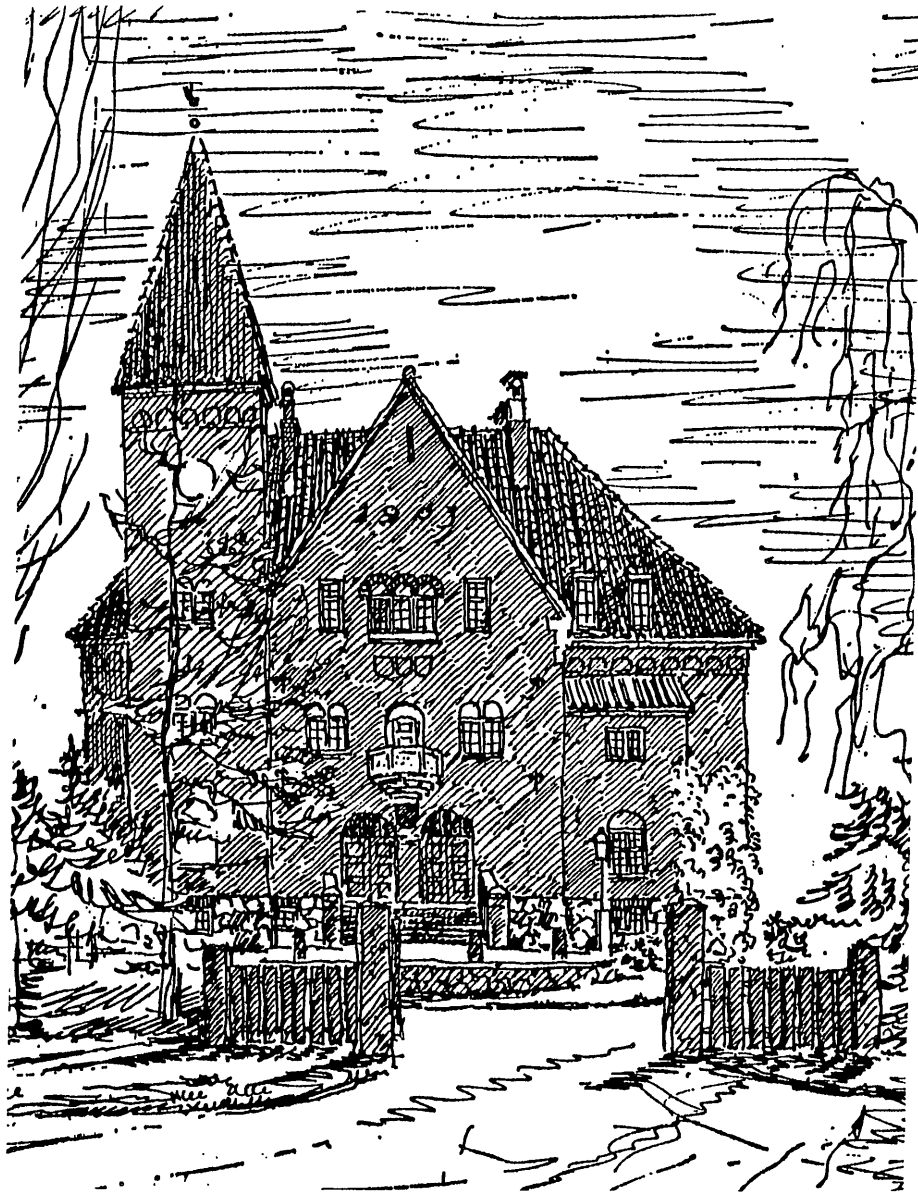
Lisbeth Stephan var i mange år DGU's husfaktotum i dette ords allerbedste betydning. Hun havde opsyn med rengøringen og passede frokoststuen, dvs. hun lavede the og kaffe, kogte æg som personalet selv medbragte, og hun vidste nøjagtig, hvor lang tid hver enkelt ønskede sit æg kogt. Hun sørgede for øl til dem, som tillod sig denne luksus, Skousbøll drak skibsøl, sørgede for mælk til mælkedrikkerne, købte mælk i literflasker (det var dengang) og fordelte mælken i halv- og kvartliterflasker, for at det på denne måde kunne være billigere for personalet. Og så kom hun rundt i huset den første i hver måned med små sedler, som lød på så og så mange kopper the à 10 øre pr. kop eller så og så mange kopper kaffe à 15 øre pr. kop osv. Hun havde sit eget system m.h.t. udskiftning

af håndklæder på toiletterne og viskestykker på laboratorier m.v., og Gud nåde den, som greb forstyrrende ind i hendes cirkler. Men ellers var Lisbeth Stephan godheden selv, sød, venlig og uhyre flittig. Hun strikkede, broderede og baldyrede til den store guldmedalje. Hun trak sig tilbage som 65-årig i 1962, og hun fik et langt, lykkeligt og meget aktivt otium. Hun kom livsglad til alle DGU's fester, gik til masser af bankospil, hvor hun sad i held, hun gik til svømning, og hun fortsatte med at baldyre. Jeg har en mini-klokkestreng med julemotiv, en gave fra Lisbeth Stephan og baldyret af hende selv, og når jeg hvert år tager den frem til jul, tænker jeg med glæde og taknemmelighed på Lisbeth Stephan.

MØLLER JENSEN

Kontorbetjent Magnus Møller Jensen kom til DGU fra Landbohøjskolen i 1952 og virkede på DGU lige til sin pensionering som 70-årig i 1981. Møller Jensen, i det daglige kort og godt kaldet Møller, var lige som Lisbeth Stephan også en slags faktotum og altmuligmand på DGU, og der hvilede meget på hans skuldre. Han passede fyret og allehånde praktiske gøremål, herunder flagning på alle officielle flagdage m.v. Han forrettede budtjeneste på Det gamle Rådhus, og i årene 1958 til 1969 var han det daglige bindeled mellem Det gamle Rådhus og annekset "Taffelbay" på Tranegårdsvej i Hellerup med to daglige ture.

Møller var vestjyde fra Bøvlingbjerg, og det var han stolt af. Han havde et lille hyggeligt værksted bag ved fyrkælderens, hvor han altid - eller næsten altid - havde et lille lager af øl, hvis en og anden skulle blive tørstig uden for den officielle frokostpause. Og det skete da også, at vi hyggede

Det gamle Rådhus i Charlottenlund
DGU's domicil 1938-1969
Det var her, de gamle geologer
gik lyslevende omkring

os med en øl enten i kælderværkstedet eller på 2. sal i Keld Milthers' store atelierværelse, hvor der var indrettet et lille "Mumme-rum", ak ja, det var tilbage i de dage, hvor man endnu kunne få en "Mumme". Det hændte da også, at vi i al venskabelighed kaldte Møller Jensen for "M og 2 øller".

Møller Jensen kunne engang imellem virke lidt sur eller brumsk, men det betød intet, han var godmodigheden selv, og han var ikke i stand til at gøre en kat fortrød. Han havde et stort, varmt hjerte og var meget følsom, og vi blev i årenes løb gode venner.

Desværre fik Møller ikke så langt og lykkeligt et otium, som han havde fortjent, han blev alvorligt syg og døde i september 1986 på et tidspunkt, hvor min kone og jeg samtidig var hospitalsindlagt, hvorfor jeg først erfarede om hans død og begravelse efter min udskrivning fra hospitalet. Jeg var således ude af stand til at følge min gamle ven til hans sidste hvilested.

-

Jeg vil nu gerne nævne en geolog, som heldigvis endnu er iblandt os, selvom han er så langt borte som på Færøerne, nemlig

JOANNES RASMUSSEN

Joannes Rasmussen er født den 29. februar i det Herrens år 1912, og han hører således til den gruppe mennesker, som kun har fødselsdag hvert fjerde år.

Joannes er en dynamisk personlighed med et lune, som minder mig om det jyske. Det er fortalt, at danske geologer, som har været på feltarbejde sammen med ham på Færøerne, skulle "stå tidligt op" og have "det lange ben" foran for at følge med ham i felten. Han er hyggelig og rar, og mit samarbejde

med ham har lige fra starten været overmåde godt, og har været mig til stor glæde. Man kunne altid regne med, at en aftale med Joannes blev overholdt til sidste punktum, og hans udtalelser var klare og kontante. Joannes tilbringer naturligvis sit otium på Færøerne, og han er æresdoktor ved Københavns Universitet.

ELLEN LOUISE MERTZ

Ellen Louise Mertz er en af de mest spændende personligheder, som jeg har kendt på DGU. Efter gamle fotos at dømme var det en meget ung og meget yndig Ellen Louise Olsen, som i 1915 henvendte sig til dr. Victor Madsen for at søge et job på DGU. Ellen Louise Olsen, der ikke var student, havde oprindeligt til hensigt at blive cand.polyt., men det blev kun til adgangseksamen til Den Polytekniske Lærestanstalt. Senere fik Victor Madsen - formentlig med lodder og trisser - udvirket, at frk. Olsen trods den manglende studentereksamen kunne følge universitetets geologuddannelse. Det blev dog aldrig til nogen embedseksamen, og så vidt jeg ved, er fru Mertz en af de meget få personer, som har opnået ansættelse i en videnskabelig stilling, hvortil der normalt stilles krav om embedseksamen, uden at være i besiddelse af en sådan. Det skete i 1958, da hun blev udnævnt til afdelingsgeolog.

Fru Mertz' indsats inden for geologien blev som ingeniørgeolog. Det begyndte allerede i 1920, da DSB henvendte sig til DGU om geologisk bistand til forberedende funderingsundersøgelser i forbindelse med bygningen af den første Lillebæltsbro. Det blev starten til en lang karriere med arbejde både på DGU, Statsbanernes geotekniske laboratorium og Geoteknisk Institut, og jeg mener at kunne sige, at fru Mertz i sin tid har været involveret i forarbejderne til alle

større brobygningsarbejder i Danmark. Fru E.L. Mertz er den eneste kvinde, som har været nede i en af de store sækkekasser på bunden af Lillebælt. Om fru Mertz' store fortjenester inden for ingeniørgeologien er der skrevet flere steder, så det vil jeg afholde mig fra, og jeg har heller ingen forudsætninger for at kunne skrive herom, men jeg vil gerne nævne, at hun blev udnævnt til Ridder af Dannebrog for sine fortjenester på dette felt. Jeg vil i stedet for prøve at fortælle lidt om fru Mertz som menneske.

Selvom Ellen Louise Mertz var meget udadventt, var det alligevel svært at komme hende tæt ind på livet. Man blev ikke dus med fru Mertz. Engang da en af DGU's unge kvindelige laboranter uden videre sagde du til hende, svarede fru Mertz: "Jeg håber, De ikke har noget imod, at jeg siger De til Dem?", hvortil laboranten svarede: "Nej, det må du gerne!" De eneste, som jeg har bemærket var dus med fru Mertz, var gamle dr. Nordmann og hans unge kone, og selvom fru Mertz og dr. Nordmann havde kendt hinanden i mange, mange år, er det mit indtryk, at de først blev dus på den unge fru Nordmann's forslag.

Mellem fru Mertz og mig opstod i tidens løb et nært, venskabeligt og fortroligt forhold. Jeg har haft hendes fulde fortrolighed, og hun har endda i et par tilfælde bedt mig hjælpe sig i rent personlige anliggender, som jeg dog ikke skal komme nærmere ind på her, da de hører privatlivet til.

Trods sin udadventhed førte Ellen Louise Mertz et meget stille privatliv med næsten ingen selskabelighed. Alligevel blev hun kendt af hele den danske befolkning gennem Lis Møllers radioudsendelser "Hjemme hos", hvor Lis Møller altså også besøgte Ellen Louise Mertz. Min kone og jeg har dog været inviteret til middag i hendes hjem. Blandt gæsterne var foruden gamle dr. Nordmann også geologen Halvor Rosendahl fra Norge. Halvor Rosendahl var en mindst lige så stor original som dr. Nordmann,

så det var bestemt ikke noget kedeligt selskab, snarere tværtimod. Halvor Rosendahl var meget involveret i en dengang i Norge standende diskussion om tiltaleformen De/du, og han udgav en lille piece "Om tiltaleformen du".

Ellen Louise Mertz ødslede ikke med sit venskab, men blev man ven med hende, kunne man være sikker på, at det blev et varigt og trofast venskab. Jeg hørte til de begunstigede, som kunne glæde sig over et venskab med fru Mertz, og jeg er endda i den lykkelige situation, at jeg har hendes egne ord for det på et bånd, som jeg er meget glad for. Men vi blev aldrig dus.

Ellen Louise Mertz blev meget legemlig svag i sine sidste år og kom ikke uden for sit hjem, men hun var åndsfrisk lige til det sidste, og hun døde i 1987 i sin alders tooghalvfemsindstyvende år.

Fru Mertz hørte også til de få, som det er beskåret at fejre 50 års jubilæum i aktiv tjeneste inden for staten. Det skete i maj 1966.

Jeg er nu nået frem til at fortælle om de gamle, pensionerede geologer, som jeg lærte at kende i mine første år på DGU, og om hvem professor Arne Noe-Nygaard så smukt har sagt: "Her gik de lyslevende omkring, den skare geologer, som havde skrevet mange af de grundlæggende afhandlinger om Danmarks geologi, som vi havde læst som skoledrenge, men måske ikke helt havde forstået. ---".

AXEL JESSEN

Axel Jessen var, som de første geologer ved DGU, cand.polyt. Han blev kaldt "fine Jessen", måske fordi han altid var korrekt påklædt med stiv flip og velsiddende jakkesæt. På mig virkede han lidt tør

og tilknapet. Han var et alvorsmenneske, men var altid venlig når han deltog i frokostbordet eller ved eftermiddagskaffen, og ved sådanne lejligheder kunne han udmærket og ikke uden lune tage del i fortællingen af humoristiske minder fra feltarbejdet mange år tilbage.

VILHELM MILTHERS

Vilhelm Milthers - gamle Milthers som vi kaldte ham til forskel fra sønnen Keld Milthers - var også cand. polyt.

Vilhelm Milthers havde stærke rødder i sin vestjyske hjemstavn, ligesom han var stærkt knyttet til den grundtvigske højskole, og begge dele prægede ham hele livet igennem.

Gennem mit samarbejde og venskab med Keld Milthers kom jeg til at kende gamle Milthers ganske godt. Jeg har besøgt Vilhelm Milthers i hans hjem og senere - efter at han var blevet enkemand - i et lille hyggeligt pensionat. Da han i 1956, 91 år gammel, blev udnævnt til æresdoktor ved Københavns Universitet, havde jeg den glæde og oplevelse at blive inviteret med til en fornem reception, hvor hele den danske videnskabelige verden var repræsenteret. Det var meget spændende.

Vilhelm Milthers døde i 1962, 96 år gammel, men åndsfrisk til sidste åndedrag.

VALDEMAR NORDMANN

Thv. statsgeolog, dr.phil. Valdemar Nordmann var, ligesom fru Mertz, et af de mennesker på DGU, som kom til at betyde meget for mig. Nordmann var en meget

spændende og særpræget personlighed. Man kan ikke sige, at han på nogen måde var en pæn mand, ja, man kan ikke engang sige, at han bare var en lille smule pæn, han var nærmest tudegrim. Dette er måske ikke særlig pænt sagt, men i DGU's frokoststue på Det gamle Rådhus hang i mange år et indrammet amatørfoto af Valdemar Nordmann. På bagsiden af rammen havde en vittig sjæl klæbet et avisudklip med to unge damer, som fører følgende samtale: "Han er vel nok tudegrim!", siger den ene, hvortil den anden svarer: "Ja, men han er så charmerende, at man først opdager det, når det er for sent!" Jeg ved godt, at der på DGU var flere, som havde svært ved at få øje på dr. Nordmann's charmerende væsen, men jeg fandt ham virkelig meget charmerende! På DGU kunne det også ske, at der skumledes om Nordmann's kvindelige bekendtskaber rundt omkring i landet, hans bekendtskab med flere af ballettens damer, med pianistinden France Ellegaard m.fl., men personlig tror jeg fuldt og fast, at alle disse bekendtskaber har været af ren platonisk art.

Foruden Nordmann's charmerende væsen var hans viden på mange forskellige områder enorm stor, og det var da også ham, der introducerede Sancta Barbara på DGU, og i mange år var han med sin karakteristiske hæse røst obligatorisk Barbara-taler den 4. december. Vi er endnu nogle få tilbage, som kan huske hans demonstration af Sancta Barbara billedet i Hesselager kirke på Sydfyn eller besøget på Odden kirkegård, hvor han ved mindesmærket for Willemoes med gråd i stemmen deklamerede Grundtvigs "De snekker mødtes i kvæld på hav, og luften begyndte at gløde." - Nordmann var på ingen måde tyskvenlig, men han betragtede i højere grad englænderne som Danmarks arvefjende end tyskerne. Ligesom han ikke kunne tilgive tyskerne 1864, kunne han ej heller tilgive englænderne slaget på Københavns Red i 1801 og slaget ved Sjællands Odde 1808, hvor Willemoes

og mange andre faldt. Og vi husker også Nordmann's og gamle Robert Neiiendam's omvisning i Teatermuseet, hvor Nordmann i Anna Larssen Bjørners mindestue - ligeledes med gråd i stemmen - udtalte: "Hun var den fuldendte elskerinde både på scenen og i virkeligheden!", hvad han så ellers kunne vide om det sidste. Aldersmæssigt var det vel ikke utænkeligt, idet hun døde i 1955, Nordmann i 1961, men allerede i 1909 sluttede Anna Larssen Bjørner sin teaterkarriere, gik ind i pinsebevægelsen som lægprædikant og levede et meget moralsk liv.

Ligesom Ellen Louise Mertz var Valdemar Nordmann meget udadvendt, og selvom heller ikke han ødslede med sit venskab, kunne jeg i mange år glæde mig over hans venskab. Både min kone og jeg har mere end én gang været gæster i hans hjem, og det var bestemt ikke kedelige selskaber.

Valdemar Nordmann døde i 1961 få måneder før sin 90 års fødselsdag. Jeg mener at vide, at Nordmann ikke ønskede præstelig medvirken ved sin bisættelse, men det har formentlig ikke været i overensstemmelse med hans unge enkes indstilling hertil. Som en slags kompromis blev det derfor ordnet således, at pastor emeritus, dr.phil. Axel Garboe, der oprindeligt var uddannet som naturvidenskabsmand, talte ved bisættelsen, og som det fine og noble menneske Axel Garboe var, talte han meget smukt over Valdemar Nordmann. Og overlærer R.P. Sørensen, Padborg, skrev en meget smuk nekrolog.

-

Med Axel Jessen, Vilhelm Milthers og Valdemar Nordmann døde de sidste af de gamle kæmper, som havde været med næsten lige siden DGU's start.

Efter at have fortalt om de tre gamle geologer vil jeg prøve at fortælle om nogle af de mange mennesker, jeg lærte at kende i forbindelse med den 21. Internationale Geologkongres, som fandt sted i

København i august måned 1960, og som jeg blev regnskabsfører for, jfr. nedenfor.

-

XXI INTERNATIONAL GEOLOGICAL CONGRESS 1960

Ved den 20. Internationale Geologkongres, som fandt sted i Mexico 1956, deltog fra dansk side bl.a. professor, dr.phil. ARNE NOE-NYGAARD og statsgeolog, dr. phil. THEODOR SORGENFREI. Det blev på denne kongres foreslået, at kongressens 21. session skulle være et fællesnordisk anliggende, og kongressens emblem kom da også - foruden de korslagte geologhamre (som desværre senere er kasseret som DGU-logo) - til at indeholde navnene Dania, Fennia, Islandia, Norvegia og Suecia. Endvidere stod professor Arne Noe-Nygaard og statsgeolog Theodor Sorgenfrei modigt frem og tilbød København som hovedsæde for kongressen uden at have økonomisk rygdækning herhjemme. Ved hjemkomsten måtte de derfor gå til undervisningsministeren, det var Julius Bomholt, og søge om et passende beløb til formålet. Bomholt skaffede en bevilling på 250.000 kr., og det var mange penge dengang, men så skal Bomholt også efter sigende have sagt til de to modige herrer: "Men så må I dølenpinemig heller ikke komme og bede om flere penge!" Nå, det blev heldigvis heller ikke nødvendigt, kongressen kom til at give et pænt overskud.

Da kongressen således nu var en realitet, forestod et stort forarbejde, som blev påbegyndt i 1958. Professor Arne Noe-Nygaard blev præsident, og statsgeolog Theodor Sorgenfrei blev generalsekretær. Jeg blev spurgt, om jeg var interesseret i at blive kongressens regnskabsfører, hvilket jeg med glæde sagde ja-tak til. Det blev et stort, men meget, meget spændende arbejde, som jeg fik megen glæde af. Jeg startede med at udsende mere end 3.000 cirkulærer til den gan-

kreativ, hun blev uddannet som væver, og jeg mener, at hun bl.a. har vævet altertapper til et par kirker på Falster.

De øvrige kontordamer, som kom udefra, var også meget søde piger, men jeg må erkende, at jeg desværre ikke ved, hvad der er blevet af de tre af dem, idet jeg ikke har haft lejlighed til at følge Else 1, Else 2 og Lis Rasmussen's senere skæbne, men jeg håber, at de lever endnu og har det godt. Derimod ved jeg, at Aase Thorn Frederiksen fik en trist skæbne. Aase og hendes mand havde et sommerhus ved Solrød Strand, hvor vi holdt mere end et godt gilde, bl.a. en herlig Sankt Hans fest. Senere - flere år efter kongressen forsvandt Aases mand sporeløst under en fisketur på Køge Bugt og blev aldrig fundet. Året efter var Aase med den flyvemaskine, som fløj ind i en klippe side ved Dubai, og alle ombordværende omkom. To mennesker, som jeg havde sat stor pris på, var pludselig borte.

-

Ved kongressens åbningsmøde i KB-hallen imponerede professor Arne Noe-Nygaard de mere end 3.000 deltagere ved foruden på dansk at holde åbningsstalen på alle kongressens officielle 6 sprog: Engelsk, fransk, tysk, italiensk, russisk og spansk. Og Theodor Sorgenfrei imponerede typograferne på Det Berlingske Bogtrykkeri, som fik overdraget trykningen af kongressens "proceedings", ialt 28 bind. Kongressen blev i øvrigt bogtrykkeriets største kunde indtil da med en trykkeriregning på over én million kroner, og der blev arbejdet i døgn drift. Sorgenfrei mødte tidligt om morgenen og afleverede manuskripter, som i følge sagens natur var på flere sprog, kom igen sidst på eftermiddagen efter korrekturtryk og mødte tidligt næste morgen med nye manus og de i aftenens og nattens løb gennemgik korrekturtryk osv, indtil samtlige bind var færdige.

For mit eget vedkommende var arbejdet af ren admi-

nistrativ karakter, og de mennesker, som jeg kom mest i berøring med, var JOHANNES A. DONS fra Norge, ERIC FROMM fra Sverige, HEIKKI IGNATIUS fra Finland samt KONSTANTIN LANGE og IVAN IVANOVITJ KATUSHENOK, begge fra USSR.

Johannes Dons var en "ægte nordmand fra Norge", lidt reserveret, men hyggelig at samarbejde med. Han var ivrig hjemmeværnsmand og fortalte, at under meget strabadserende øvelser fik mandskabet udleveret en feltflaske indeholdende meget stærk kaffe med meget sukker og meget brandevin, det var noget, jeg som vestjyde kunne forstå.

Eric Fromm var en stilig svensker, men også han var hyggelig og rar at samarbejde med.

Heikki Ignatius var finne, og forbindelsen med ham varede ret længe ud over de hektiske kongresdage. Heikki var meget hyggelig og vennesæl, han havde megen lune, og jeg kom til at sætte stor pris på ham. Han var med i den finsk-russiske vinterkrig, men slap heldigvis fra det med livet i behold og - såvidt jeg kunne bedømme - uden psykiske men. Heikki var maringeolog og kom af og til til Danmark med det gode finske undersøgelsesskib "Aranda". Engang, da "Aranda" lå til kaj ved Langelinie, blev min kone og jeg samt vores yngste datter, som endnu boede hjemme, inviteret til et lille hyggeligt selskab om bord. Foruden Heikki var der 4-5 unge finner på skibet, blandt dem en ung finsk greve. Disse unge finner var utrolig galante, hvis min kone eller datter skulle på toilettet, rejste de sig alle op, og hvis min kone skulle have ild på en cigaret, var greven der med sin guldlighter, inden hun fik set sig om. Det blev en meget hyggelig og spændende aften, måske især for min datter.

Jeg håber meget, at både Dons, Fromm og Ignatius lever endnu, og at de har det godt.

En anden finne, som jeg ikke havde direkte samarbejde med under kongressen, men som jeg lærte at kende ved en lille frokost på DGU, var ADOLPH METZGER.

Adolph Metzger var statsgeolog ved Geologinen Tutkimuslaitos i Otaniemi og bestred samtidig et professorat ved Åbo Akademi. Metzger yndede at kokettere med fordelene ved at have to arbejdspladser for - som han sagde - når jeg ikke er i Otaniemi, så tror de, at jeg er i Åbo, og når jeg ikke er i Åbo, så tror de, at jeg er i Otaniemi.

Metzger var, hvad alle vidste, alvorligt syg, men dette til trods havde han et forbavsende godt humør. Under den nævnte frokost på DGU sad han ved siden af en dansk kollega, som udbredte sig temmelig meget om sin egen sygdom. Da han tålmodigt havde hørt lidt vel længe på kollegaens jeremiader, sagde Metzger, som faktisk gik med det ene ben i graven: "Åh, du har fått för lite finsk brännvin, om du hade fått lite mera finsk brännvin hade du inte blivit sjuk!", og galgenhumoristisk tilføjede han: "I Finland har vi bara två sorters brännvin, den vanliga sorten av rå bräder och exportkvaliteten av hyvlade bräder!".

Adolph Metzger er forlængst afgået ved døden.

-

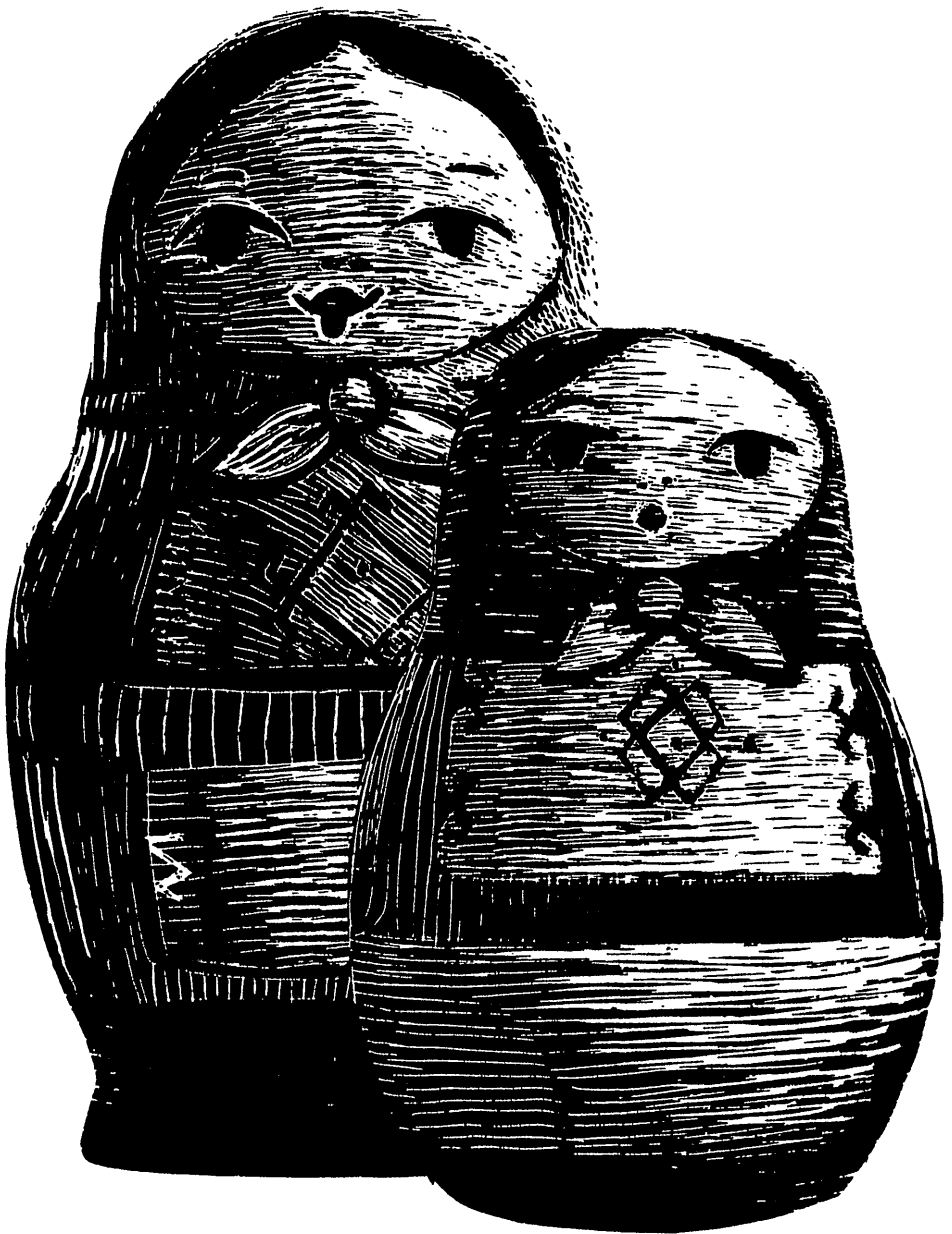
Ved kongressen så man mange mærkelige skæbner. I den franske delegation ragede en Matthias Mat-schinski op over alle andre med et stort krøllet hår. Og lederen af det franske simultantolkningsfirma, jeg har desværre ikke kunnet efterspore hans navn, mødte op med et par håndfulde tolke, som næsten alle bar præg af, at de var flygtninge fra et østeuropæisk land. Lederen af firmaet var så mistroisk, at han ikke modtog betaling i form af en check, han godkendte kun kontanter og kun vaskeægte US-dollars, så det blev et stort bundt dollarsedler, jeg kunne overrække ham ved kongressens afslutning.

Jeg må også fortælle, at der af uransagelige årsager opstod et meget fortroligt forhold mellem de to tidligere nævnte medlemmer af den russiske delegation og mig. Det var geologerne Konstantin Lange og

Ivan Ivanovitj Katushenok, sidstnævnte var sekretær i Det russiske Videnskabsakademi, en post han efter sigende havde fået efter i mange år at have siddet som geolog i en sibirisk udørk. Ivan Ivanovitj kunne kun tale russisk, var ubestemmelig af alder og havde et lidt derangeret udseende, men også han var på sin egen specielle måde hyggelig og rar. Russerne havde indbetalt flere penge til kongressen, end de efter reglerne skulle, de havde altså penge til gode. Så kom Ivan Ivanovitj af og til og gav mig en lille lap papir, hvorpå der f.eks. stod "100", og så sagde han: "Danski kron!", hvorpå han fik en 100 kroneseddel. I øvrigt havde russerne ikke ret mange penge til personlig brug, og kommissærerne sørgede for, at de havde temmelig svært ved at komme ud at bruge pengene. En dag kom Konstantin Lange og inviterede Dons, Fromm og mig til et lille party i det logi, hvor han boede. Det viste sig ganske pudsigt, at han boede hos min ældre søster, der som enke havde lejet sit soveværelse ud. Vi fik ægte russisk kaviar med vodka (af portvinsglas) og russisk champagne. Dons, Fromm, Konstantin Lange og jeg hyggede os vældigt, vi blev muntre og veltalende, selvom der var en kommissær med til at "passe på os".

På et tidspunkt bad Ivan Ivanovitj mig om at ordne en lille økonomisk affære for den russiske delegation, som ønskede at give den islandske geolog og vulkanolog Sigurdur Thorarinsson (Skallagrím) en ærespris. Den var på 25 US-dollars, som jeg så skaffede dem en check på.

I flere år efter kongressen korresponderede jeg med Konstantin Lange og Ivan Ivanovitj, bl.a. udvekslede vi jule- og nytårshilsner. Jeg afbrød forbindelsen med dem, da sovjethæren invaderede Tjekkoslovakiet i 1968, mens der var geologkongres i Prag. Jeg har dog senere fortrudt, at jeg afbrød forbindelsen med de to russiske venner.

Da Konstantin Lange året efter var til møde i
Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab
forærede han Sorgenfrei og mig hver en russisk bondekone

Som man vil kunne se, har jeg haft mange gode oplevelser i forbindelse med den internationale geologkongres i 1960, og jeg er taknemmelig for, at professor Arne Noe-Nygaard og statsgeolog Theodor Sorgenfrei betroede mig det spændende job som kongressens regnskabsfører.

ooo
oo
o

Jeg er nu nået frem til at fortælle om nogle af de mennesker, som jeg mere eller mindre perifert er kommet i berøring med gennem mit arbejde på DGU.

R.P. SØRENSEN

Overlærer R.P. Sørensen, Padborg, var en både ivrig og dygtig amatørgeolog. Jeg har været sammen med ham på et par geologiske ekskursioner. R.P. Sørensen var en stille og beskedent mand, hvis hjerte bankede for hans elever og for geologien. Som sønderjyde - eller i hvert fald bosat i Sønderjylland - nød han Sigurd Hansens særlige bevågenhed. Som nævnt tidligere skrev han en personlig og meget smuk nekrolog over dr. V. Nordmann, og som et kuriosum kan jeg fortælle, at DGU's kontorchef Ebbe Holmboe er nevø til R.P. Sørensen.

J.P. ANDERSEN

En anden lærer, som var geologisk interesseret, var lektor J.P. Andersen, Viborg. Jeg kom i forbindelse med ham, da jeg under en udstationering i Viborg skulle bruge et par studenter som medhjælp. Om J.P. Andersen fortælles det, at han under en geologisk ekskursion i Tyskland havde glemt sin rygsæk i toget. Da han henvendte sig til de tyske statsbaner med følgen-

de ord: "Ich habe meinen Rucksack gegessen!", svarede den tyske jernbanefunktionær: "Armer mann!"

S.A. ANDERSEN

Geologen, dr.phil. S.A. Andersen var ansat ved DGU i ca. 5 år i første halvdel af trediverne. S.A. Andersen var uden tvivl en meget dygtig geolog, men han fremsatte ofte meget provokerende udtalelser, og det endte med, at han forlod DGU. Dog, hans interesser var mange og alsidige, og han spredte sikkert sine evner for vidt. På DGU findes en meget stor udklipsbog indeholdende avisartikler udelukkende af og om S.A. Andersen.

Af det store emneregister kan nævnes:

Labyrintens Gaade
Øjeblikket og Evigheden
Neanderthaleren
Blomstersprog og Blomsternavne
De snoede Guldhorn
Arvelighedens Grundsætninger
The Missing Link
Runernes Trolddomsmagt
Omkring Sct. Hans Baalet
Allehelgensdag
Atlantissagnet i geologisk Belysning

Dette er kun et lille udpluk, og eventuelle interesserede kan finde udklipsbogen i DGU's bibliotek.

S.A. Andersen oprettede sit eget geologiske efterterforskningsfirma, men han levede en noget kummerlig tilværelse, og han døde i 1969 som et miskendt geni.

Han var en overgang ansat ved Danish American Prospecting Company, som dog ikke ville genansætte ham efter krigen.

MICHAEL HANSEN

Michael Hansen havde sit private brøndborerfirma i Ålborg, men blev i 1943 på kontraktbasis knyttet til den nyoprettede brunkulsfilial i Videbæk. Michael Hansen var en meget flot og charmerende mand, han var et selskabsmenneske, som lignede Rudolph Valentino, men han var først og fremmest en dygtig boremester. Også med Michael Hansen var mit samarbejde godt og gnidningsløst, og han holdt mangt et godt gilde i barakken i Videbæk.

Videbæk-filialen blev nedlagt 1. August 1947.

EBBA CHRISTENSEN

Ebba Christensen var leder af DGU's marketenderi i Brande fra 1941 til 1945. Ebba var en fremragende kok, og hun var et arbejdsjern uden sidestykke. Hun stod op meget tidligt hver morgen og smurte egenhændig flere hundrede stykker mad, for - som hun sagde - "männerne" skal have en frisk madpakke med på arbejde.

Ebba kunne drikke en kasse øl (det var dengang, der var 50 øller i en kasse) og endda passe sit arbejde. Hvis man traf hende på gaden i Brande, skulle man altid ind på kroen og have "en lille én". Hvis man sagde nej eller forsøgte at undslå sig, fik man følgende besked: "Åh, kom nu, du er vel et mandfolk!". Hun var gift med en af borearbejderne, men ægteskabet blev opløst. Hun havde et voldsomt temperament, som man skulle passe på ikke at ramle ind i, men blev man hendes ven, var der ikke det, hun ikke ville gøre for en. Jeg havde forbindelse med hende nogle få år efter brunkulsperiodens ophør, hun blev gift med en stabil sømand og fik en lille beværtning, men det gik desværre ikke, og jeg ved ikke, hvad der senere er blevet af hende.

POSTRØVEREN

Jeg skal ikke nævne navne, men DGU har faktisk haft en veritabel postrøver i sit brød. I sidste halvdel af tresserne blev der antaget en meget charmerende ung mand (han lignede "Helgenen" i en dengang meget populær TV-serie) til at udføre geoelektriske undersøgelser rundt omkring i landet. Jeg tør faktisk godt sige, at han charmede sig til stillingen, for p.gr. hans charmerende væsen så vi meget nonchalant på hans papirer, eller rettere sagt mangel på samme. Jeg blev alligevel noget chokeret, da jeg en dag blev ringet op af kriminalpolitiet og udspurgt om den pågældende. Jeg blev pålagt tavshedspligt, da der foreløbig kun var tale om en mistanke. Dog, det viste sig ret hurtigt, at den unge mand, som havde en kone i en af Københavns omegnskommuner, desuden havde mange kvindelige bekendtskaber, hvor han kom frem i landet.

En dag sad han med en af disse damer i lufthavnen i Kastrup. Hun var fra Fyn, og han havde inviteret hende til Paris. Da han imidlertid ingen penge havde, bad han den unge dame om at vente, mens han ordnede et lille ærinde. Det lille ærinde bestod i, at han for til posthuset i Kastrup, hvor han ved hjælp af en revolver røvede 14.190 kr., kom tilbage til damen, tog med fly til Amsterdam og derfra i lejet bil til Paris. Da parret vendte tilbage fra Paris, blev den unge mand anholdt på venindens bopæl på Fyn, og dermed var han ude af DGU's saga. Det var i 1967.

GAMMEL JENSENS

Mens brunkulsafdelingen havde til huse på markedspladsen på Herningvej i Brande, havde vi et genboægtepar Jensen på Herningvej, et ægtepar som viste stor interesse for deres nye genboer. Jeg har aldrig

vidst, hvad Jensen hed til fornavn, han blev kun kaldt "Gammel Jensen", skønt han ikke var så gammel endda. Han var vognopsynsmand ved DSB, dvs. hans arbejde bestod bl.a. i at gå med en meget langskafet hammer og slå på vognhjulene. Gammel Jensen var en lille, meget lun og meget hyggelig og rar mand. Fru Jensen, hvis fornavn jeg heller ikke kendte, hed aldrig andet end fru Jensen. Hun var gæstfri, flink og rar, men kunne også være skrap, meget skrap endda. Men jeg kendte hende kun fra den gode side, og når jeg tager hende og manden med i disse små erindringsbilleder, skyldes det, at hun fik et tragisk endeligt på grund af en af DGU's tidligere borearbejdere, som hun i Brande-perioden havde vist gæstfrihed.

Flere år efter brunkulsarbejdets ophør - hun var i mellemtiden blevet enke - blev hun opsøgt af en af disse borearbejdere, formentlig i håb om et måltid mad eller en tår kaffe. Man ved ikke, hvad der skete imellem dem, men hun har nok af uransagelige årsager været i sit skrappe lune, og så kværkede han hende.

Så DGU har altså også haft en morder i sit brød.

SVEND KOKSBANG

I nogle år var jeg medlem af DGU's publikationsudvalg og fik i denne forbindelse et nært samarbejde med direktør Svend Koksang, Andelsbogtrykkeriet i Odense, som dengang stod for trykningen af de fleste af DGU's publikationer. Svend Koksang var selv uddannet typograf og håndsætter og var en meget dygtig bogmand, som det var en fornøjelse at samarbejde med. I begyndelsen af 1964 stod han hjemme i sin kælder og håndsatte Paul Gallico's dejlige novelle "Snegaasen", som den 17. februar 1964 blev udsendt

til forretningsforbindelser og venner i anledning af hans 50 års fødselsdag, og jeg var blandt de lykkelige modtagere af denne lille fine, bibliofile publikation. På fødselsdagen skrev "Ridder-sporen" i Politiken: "Skulle han om 10 år finde på at udsende en ny venneudgave, bør han lade den ledsagende hilsen indgå i titelarket. Det er alt for beskedent, at hans bekendelser til "Snegåsen" i alle henseender fornemme kvalitet kun skal være et indlagt kort".

Det blev desværre ikke Svend Koksang forundt. Denne livskraftige og kreative mand, jæger og lystfisker, døde nogle år senere af knoglekræft.

EJNAR MIKKELSEN

Mens DGU havde til huse på Det gamle Rådhus i Charlottenlund, boede vi vis a vis Arktisk Institut, som den navnkundige polarforsker Ejnar Mikkelsen var leder af. Da der på DGU opstod pladsmangel, øjnede vi en mulighed for at leje nogle værelser i Arktisk Institut på den anden side af gaden.

Det faldt i min lod sammen med Sigurd Hansen at forhandle med Ejnar Mikkelsen om et eventuelt lejemål, og disse forhandlinger fandt sted hjemme hos Ejnar Mikkelsen privat. Det blev et spændende besøg hos den djærve polarforsker med de mange minder fra arktiske egne, ikke nogen "Farlig tomandsfærd", men et hyggeligt "Tremands samvær" - God mand er værd at gæste!

00000
0000
000
00
0

Jeg har nu fortalt om nogle af de mennesker, som jeg har mødt gennem mere end en menneskealder, og kunne tænke mig at slutte disse små erindringsbilleder med at fortælle lidt om DGU's første personbil.

"MOSTER FIE"

DGU's første personbil blev anskaffet i 1943, det var en firedørs Chevrolet årgang 1938. Men forinden den kunne komme ud at køre, måtte vi søge myndighedernes tilladelse til at få bilen påmonteret gasgenerator samt en tildeling af generatorbrænde, som var rationeret. Den første bevilling lød på en Schwellkoksgenerator, og aldrig har jeg set en så falsk og misvisende instruktionsbog, som den der ledsagede den leverede generator. Man så en mand i snehvid skjorte fylde koks på generatoren, hvilket viste sig at være en absolut umulighed, uden at skjorten blev sort som kul. Et halvt års tid senere fik vi heldigvis bevilling til en tråsgenerator, som kørte på bølgebrænde, men - hvis det kneb med at fremskaffe godt tørt bølgetræ, som altså var rationeret - kunne klare sig med fyrre- eller grantræ, ja til nød med grankogler! Man forbavsedes over, at man kunne få en bil til at køre ved hjælp af sådan en "kakkelovn", men når galt skulle være, må man sige, at det var en brugbar erstatning for benzin, selvom det var besværligt. Først skulle der fyres op i "kakkelovnen", og med et specielt gashåndtag, som var monteret på bilens instrumentbræt, skulle man blande gas og luft i det rette forhold, som kunne veksle fra gang til gang.

"Moster Fie", som bilen efterhånden kom til at hedde, var en lunefuld dame, som især kunne give mange startvanskeligheder. Hvis man skulle "fyre" undervejs, når man var ude at køre, lærte man hurtigt at gøre det på en bakketop, hvor dette var

muligt, for så kunne bilen "løbe" sig i gang ned ad bakken.

Også dæksituationen var alvorlig under krigen. Meget ofte måtte vi køre på "kludesko", som meget nedslidte dæk blev kaldt, og hjulskift var i flere perioder en daglig foreteelse.

Men trods alle besværligheder må man sige, at "Moster Fie" gjorde god fyldest. Jeg husker ikke, hvor mange kilometer hun tilbagelagde i sin levetid, men det var i hvert fald langt over 200.000 kilometer. Og "Moster Fie" bar sine trængsler med stor tålmodighed, hun protesterede aldrig over, hvor mange mennesker man proppede ind i hende. Jeg husker bl.a. en bestemt lejlighed, hvor hun uden at kny befordrede 8 voksne. Til længere ture, f.eks. Brande-København-retur, var der uanede mængder af generatorbrænde på tagbagagebæreren.

Inden brunkulskampagnens ophør i 1949 gik "Moster Fie" tilbage til benzindrift, hvilket var en stor lettelse, og ved kampagnens ophør blev hun forfremmet til direktionsbil, indtil hun blev kasseret nogle år senere.

Der kunne fortælles mange historier om "Moster Fie" og mine egne oplevelser med hende, men det skal jeg afholde mig fra, især da historien om regnema-skinen, for den er der alligevel ingen, som tror på.

BAGORD

Det har moret mig at fortælle om de mest spændende af de mange mennesker, som jeg i årenes løb har haft forbindelse med gennem mit arbejde på DGU. Det er mit håb, at beretningerne vil blive modtaget i den samme ånd, som den de er skrevet i.

Afsnittene om Michael Hansen og Ebba Christensen burde have været indeholdt i heftets første halvdel, men desværre dukkede de to personer for sent op i min erindring, og da var det for vanskeligt at lave om på rækkefølgen.

Jeg vil gerne rette en hjertelig tak til direktør Ole Winther og kontorchef Ebbe Holmboe, som har givet deres tilladelse til, at mine små erindringsbilleder måtte blive mangfoldiggjort på DGU's betjentstue.

Også tak til Leif Banke Rasmussen for gennemlæsning af manuskriptet, tak til Kerstin Kåla for den korrekte udformning af et par små sætninger på Finlands-svensk og til Conni og Jens på betjentstuen for mangfoldiggørelsen.

Til slut vil jeg takke min datter Anne Nissen for at have luget manuskriptet for grammatiske fejl.

N C

LITTERATUR

Axel Garboe: Geologiens historie i Danmark. Bd. 2. 1961.

Theodor Sorgenfrei: International Geological Congress.
Report of the Twenty-First Session
Norden 1960. Part XXVIII.
General Proceedings. 1964.

Leif Banke Rasmussen: En jordisk krønike.
Træk af DGU's historie 1888-1988.
DGU 1988.

Diverse avisudklip.